

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 5To/78/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6722010501
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Štefan Novák, LL.M.
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6722010501.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Nováka, LL.M., a sudcov JUDr. Bc. Viktora Marka, PhD. a JUDr. Štefana Juhása, v trestnej veci obžalovaného A. B. pre prečin nevyplatenia mzdy a odstúpného podľa § 214 ods. 1 Trestného zákona, na verejnom zasadnutí konanom dňa 24. októbra 2023, o odvolaní obžalovaného proti rozsudku Okresného súdu Zvolen sp. zn. 1T/34/2022 zo dňa 28. 04. 2023, takto

rozhodol:

Podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Tr. por. z r u š u j e rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 1T/34/2022 zo dňa 28. 04. 2023 v celom rozsahu.

Krajský súd rozhodujúc sám podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku

podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku obžalovaného A. B., nar. XX. XX. XXXX v B., trvale bytom C. XXX/X, XXX XX B., podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku o s l o b o d z u j e spod obžaloby Okresnej prokuratúry Zvolen sp. zn. 1 Pv 404/19/6611-92 zo dňa 07. 09. 2022, ktorá mu kládla za vinu spáchanie prečinu nevyplatenia mzdy a odstúpného podľa § 214 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť na tom skutkovom základe, že

ako konateľ spoločnosti CLEAN KA s. r. o. so sídlom na adrese C. XXX/X, B., IČO: 47345501 v lehote splatnosti do 31. 12. 2018 v meste Krupina, okres Krupina neuhradil svojmu zamestnancovi D. D., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom E. F., G. XXX, vykonávajúcemu prácu vodiča a prepravcu tovaru na nákladnom motorovom vozidle Renault Master, ev. č. B. XXX H., patriacom spoločnosti CLEAN KA s. o., na základe pracovnej zmluvy uzatvorenej v mesiaci január 2017 na dobu neurčitú, mzdu za obdobie mesiaca november 2018 vo výške 1 112,91 €, a to napriek tomu, že v čase splatnosti mzdy disponoval dostatkom finančných prostriedkov na jej vyplatenie a tieto nevyhnutne nepotreboval na zabezpečenie činnosti spoločnosti, čím D. D. spôsobil škodu vo výške 1 112,91 €,

pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý je obžalovaný stíhaný.

Podľa § 288 ods. 3 Trestného poriadku sa poškodený D. D., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom E. F., G. XXX, s nárokom na náhradu škody odkazuje na civilný proces.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) sp. zn. 1T/34/2022 zo dňa 28. 04. 2023 bol obžalovaný A. B. (ďalej len „obžalovaný“), uznaný vinnými pre prečin nevyplatenia mzdy a odstúpného podľa § 214 ods. 1 Trestného zákona, na tom skutkovom základe, ako je uvedené vo výrovej časti tohto rozsudku.

Za to okresný súd obžalovanému uložil podľa § 314 ods. 1 Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák., § 56 ods. 1, ods. 2 Tr. zák., peňažný trest vo výmere 800 €. Podľa § 57 ods. 3 Tr. zák. pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, okresný súd obžalovanému ustanovil náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dvoch) mesiacov. Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku obžalovanému uložil povinnosť nahradiť škodu poškodenému D. D. (ďalej len „poškodený“) vo výške 1.112,91 € a zo zvyškom uplatneného nároku na náhradu škody ho odkázal na civilný proces.

Proti citovanému rozsudku po jeho vyhlásení podal odvolanie obžalovaný, ktoré dodatočne písomne odôvodnil prostredníctvom svojho obhajcu. V podanom odvolaní poukázal na nesprávny postup okresného súdu pri hodnotení vykonaných dôkazov, ktoré vyhodnotil jednostranne, selektívne a nekriticky v neprospech obžalovaného a vyložene v prospech poškodeného. Z odôvodnenia rozhodnutia nie je podľa obžalovaného zrejme, ktoré skutočnosti kladené mu za vinu boli vykonaným dokazovaním pred súdom preukázané a ktoré nie za stavu, keď proti sebe antagonistický stoja tvrdenia a výpoveď poškodeného a tvrdenia a výpoveď obžalovaného. Súd bližšie nezdôvodnil, prečo považoval za dôveryhodného svedka poškodeného, ktorý nepodal za zdaňovacie obdobie roka 2017 a 2018 daňové priznanie a dokonca na výzvu daňového úradu, aby dodatočne podal daňové priznanie za rok 2017 a 2018 tieto podal, avšak nulové. Tieto skutočnosti spochybňujú vierohodnosť poškodeného a naopak potvrdzujú pravdivosť tvrdení obžalovaného, že medzi nimi išlo o občianskoprávny vzťah a to, keďže išlo o pôžičky, ktoré si poškodený odrábal u obžalovaného. Poškodený nebol nikdy zamestnancom CLEAN KA s. r. o. a vykonávanou prácou s vozidlom Renault Master ECV: B., si odrábal požičané peniaze. Táto spoločnosť s ním nikdy neuzavrela písomnú pracovnú zmluvu, ako sa to uvádza aj v napadnutom rozsudku. Jeho trestné oznámenie bolo a je účelové v snahe získať 1.112,91 € (čo sa mu aj podarilo), čím sa obžalovanému v minulosti vyhrážal, keď takúto sumu chcel od neho vyplatiť tvrdiac, že odrobil viacej ako činil jeho dlh z pôžičiek, ktoré mu obžalovaný poskytol. Dôkazom na preukázanie tvrdenia obžalovaného je, že poškodený za rok 2017 a rok 2018 nepodal daňové priznanie z príjmu podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmu. Poškodený začal predstierať pracovnoprávny vzťah až potom, ako mu chcel privodiť trestné stíhanie. Až na výzvu príslušného daňového úradu podal za uvedené roky daňové priznania s nulovým daňovým základom, čím potvrdil, že v tomto období nemal žiadny príjem zo závislej činnosti. Okresný súd však tieto skutočnosti odignoroval. Rovnako považuje za nesprávne, že okresný súd v tejto veci neaplikoval princíp ultima ratio, a to ani prostredníctvom materiálneho korektívu, ak je dôkazná situácia taká, že proti sebe stoja dve rozdielne tvrdenia. Poškodený si pritom dlžnú sumu nevymáhal cestou civilnej žaloby, ale podal trestné oznámenie a zneužil trestné právo ako prostriedok nahradzujúci ochranu práv a právnych záujmov osôb v oblasti súkromnoprávných vzťahov.

Obžalovaný ďalej poukázal na to, že ak poškodený tvrdil, že mal so spoločnosťou CELAN KA s. r. o. uzavretú pracovnú zmluvu, potom nerozumie, prečo pri údajnom nevyplatení mzdy za mesiac december nevyužil právo okamžitého skončenia pracovného pomeru podľa § 69 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce. S týmto prípadom však nemá nič spoločné to, ako obžalovaný ukončil pracovný pomer so svedkyňou F. F., ktorá mala riadnu pracovnú zmluvu. Obžalovaný považuje jej výpoveď za tendenčnú a nemožno z nej vyvodzovať nič vo vzťahu k poškodenému. Obžalovaný poukázal aj na kúpu motoriky poškodeným v rozhodnom čase, na ktorú mu mal taktiež požičať a požičané peniaze si mal poškodený odrobiť, čo taktiež dokazuje existenciu záväzkového vzťahu medzi obžalovaným a poškodeným. Navrhol, aby odvolací súd obžalovaného oslobodil spod obžaloby, resp. zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie.

Obžalovaný prostredníctvom svojho obhajcu na verejnom zasadnutí zotrval v celom rozsahu na podanom odvolaní.

Zástupca krajského prokurátora na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu uviedol, že považuje prvostupňový rozsudok za zákonný a správny vo výroku o vine, tak aj o treste. Navrhol odvolanie obžalovaného zamietnuť ako nedôvodné.

Poškodený navrhol, aby mu bola priznaná náhrada škody v plnom rozsahu, vrátane uplatneného úroku z omeškania z dlžnej sumy.

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, predtým, ako začal plniť svoju preskúmvaciu povinnosť podľa § 317 ods. Tr. por. zistil, že odvolanie obžalovaného bolo podané včas, v lehote ustanovenej § 309 Tr. por., odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v súlade s § 307 ods. 1 písm.

b), pričom nedošlo k vzdaniu sa práva na podanie odvolania alebo k späť vzatiu podaného odvolania v zmysle § 312 Tr. por., a preto odvolací súd nepostupoval podľa § 316 Tr. por.

Podľa § 317 ods. 1 Tr. por., ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 Tr. por. alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3 Tr. por., preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo, na chyby, ktoré neboli odvolaním vytykané, prihladne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por. V tejto súvislosti zistil, že odvolanie obžalovaného je dôvodné.

Okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil takým spôsobom, že „O existencii pracovnej zmluvy možno hovoriť aj v súvislosti s povinnosťou vodiča preukazovať sa touto pracovnou zmluvou príslušným orgánom v zahraničí napr. pri cestnej kontrole. Keďže v konaní nebolo spochybnené, že poškodený pre spoločnosť obžalovaného vykonával jazdy aj do cudziny, bolo potrebné zistiť, akým dokladom o povahe vykonávaných jazd sa poškodený v cudzine preukazoval. Poškodený aj svedkyňa F. F. zhodne uviedli, že vodič na výzvu musel viesť predložiť pracovnú zmluvu, pričom z výpovede svedkyne F. tiež vyplynulo, že táto poškodeného na povinnosť mať pri sebe pracovnú zmluvu a aj iné doklady, vždy upozorňovala. Súd v tomto smere uveril tvrdeniam poškodeného, že pracovnú zmluvu mal uloženú v motorovom vozidle, avšak po skončení pracovného pomeru s obžalovaným, predmetná zmluva z motorového vozidla zmizla, pretože obstarané dôkazy v konaní nasvedčujú pravdivosti a dôveryhodnosti týchto tvrdení, pričom viaceré jeho tvrdenia potvrdila aj výpoveď svedkyne F.. Naopak argumenty obžalovaného produkované v priebehu trestného konania sú nielenže v rozpore s obstaranými a vykonanými dôkazmi, ale aj v rozpore s elementárnou logikou. ...súd v dôkazoch vzhliadol aj motív obžalovaného nevyplatiť poškodenému mzdu za november 2018, a to z dôvodu ich hádky pre technický stav vozidla Renault Master, EČV: B., na ktorom malo dôjsť k poškodeniu brzdových kotúčov a hlavného brzdového valca. O uvedenom konflikte vypovedal nielen poškodený, ale tento opäť potvrdila aj svedkyňa F.. Podľa názoru súdu mohol obžalovaný nevyplatenie mzdy za november 2018 brať ako určitú kompenzáciu za poškodené vozidlo.“

Primárne je potrebné uviesť, že žalovaného trestného činu nevyplatenia mzdy a odstúpného podľa § 214 ods. 1 Trestného zákona sa dopustí, kto ako štatutárny orgán právnickej osoby alebo fyzická osoba, ktorá je zamestnávateľom, alebo ich prokurista nevyplatiť svojmu zamestnancovi mzdu, plat alebo inú odmenu za prácu, náhradu mzdy alebo odstúpné, na ktorých vyplatenie má zamestnanec nárok, v deň ich splatnosti, hoci v tento deň mal peňažné prostriedky na ich výplatu, ktoré nevyhnutne nepotreboval na zabezpečenie činnosti právnickej osoby alebo činnosti zamestnávateľa, ktorý je fyzickou osobou, alebo vykoná opatrenia smerujúce k zmareniu vyplatenia týchto peňažných prostriedkov. V danom prípade ide o špeciálny subjekt, ktorým môže byť len štatutárny orgán právnickej osoby alebo fyzická osoba, ktorá je zamestnávateľom, alebo ich prokurista. Objektívna stránka tohto trestného činu pre jej naplnenie vyžaduje nevyplatenie zamestnancovi celej splatnej mzdy, jej náhrady, platu, inej odmeny za prácu alebo odstúpného, na ktorých vyplatenie má zamestnanec nárok, hoci v tento deň mal zamestnávateľ peňažné prostriedky na výplatu a tieto nevyhnutne nepotreboval na zabezpečenie svojej činnosti. Podľa § 11 ods. 1 Zákonníka práce, zamestnanec je fyzická osoba, ktorá v pracovnoprávných vzťahoch, a ak to ustanovuje osobitný predpis, aj v obdobných pracovných vzťahoch vykonáva pre zamestnávateľa závislú prácu.

Pokiaľ ide o samotné odvolacie námietky obžalovaného vo vzťahu ku skutkovým zisteniam, tak tieto odvolací súd považoval čiastočne za relevantné. Obžalovanému sa kladie za vinu, že nevyplatil v lehote splatnosti do 31. 12. 2018 mzdu za november 2018 poškodenému zamestnancovi D. D.. Obžalovaný od začiatku popieral, že by bol s poškodeným v pracovnoprávnom vzťahu. V tomto smere odvolací súd uvádza, že neexistuje žiaden priamy dôkaz o existencii platnej pracovnej zmluvy, ktorú by poškodený uzavrel s obžalovaným. Poškodený síce tvrdil, že predmetnú pracovnú zmluvu mal ako vodič nákladného vozidla vždy pri sebe vo vozidle kvôli nožnej kontrole v zahraničí, ale údajne si ju nechal v kabíne vozidla a o týždeň, keď ju hľadal, už ju vo vozidle nenašiel. Ani jeden svedok neuviedol, že by predmetnú pracovnú zmluvu videl alebo mal k dispozícii. Poškodený nebol vedený ako zamestnanec účtovníctve spoločnosti obžalovaného, nemal vyhotovený mzdový list, ktorý vyhotovuje zamestnávateľ pri každom zamestnancovi, ani nebol prihlásený do Sociálnej poisťovne, čo nebolo v konaní sporné a uvedené skutočnosti potvrdila aj znalkyňa I. H. J. v znaleckom posudku č. 2/2020 v spojení s doplnkom č. 1 k znaleckému posudku č. 2/2020. Znalkyňa pritom pri výpočte

mzdy, resp. odmeny vychádzala len z tvrdení poškodeného o jej výške, a to 0,07 € za každý km a 20 € za jeden deň prestojov počas víkendov a sviatkov. Tieto skutočnosti však neboli v konaní žiadnym spôsobom preukázané. Okresný súd si osvojil tvrdenia poškodeného o pracovnom vzťahu s obžalovaným, ku ktorej vyhodnoteniu pristúpil jednostranne v prospech poškodeného, pričom vôbec sa nezaoberal skutočnosťami, ktoré spochybňujú tvrdenia poškodeného. Predovšetkým odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že okresný súd sa nevysporiadal s tým, že ak bola platne uzavretá pracovná zmluva, poškodený ju musel ukončiť jedným zo zákonom predvídaných spôsobov. Poškodený síce tvrdil, že pracovný pomer ukončil, ale ani raz nespomenul, akým zákonným alebo v zmluve dohodnutým spôsobom ho ukončil. Taktiež súdu nepredložil žiaden dôkaz a platnom ukončení pracovného pomeru. Ďalej poškodený tvrdil, že na termíne splatnosti mzdy sa mal s obžalovaným dohodnúť ústne. Pokiaľ tvrdil, že sa s obžalovaným dohodli ústne na splatnosti mzdy a túto náležitosť zmluva neobsahovala, v tomto smere je výpoveď poškodeného v rozpore s ustanoveniami Zákonníka práce, ktorý za platnú formu pracovnej zmluvy považuje iba písomnú, pričom medzi podstatné náležitosti pracovnej zmluvy patrí aj dojednanie o mzdových podmienkach. Je síce pravdou, že presný termín splatnosti mzdy nemusí byť v pracovnej zmluve dojednaný, v takom prípade však platí splatnosť do konca nasledujúceho kalendárneho mesiaca. Poškodený však tvrdil, že s obžalovaným sa dohodli na splatnosti do 15. dňa nasledujúceho kalendárneho mesiaca a v takom prípade by sa museli na tejto podmienke dohodnúť písomne buď priamo v pracovnej zmluve alebo v jej písomnom dodatku. Pri výpovedi na hlavnom pojednávaní uvádzal, že išlo o pracovnú zmluvu, pričom v prípravnom konaní naopak vypovedal, že išlo o dohodu o pracovnej činnosti. Poškodený tieto nezrovnalosti nevysvetlil a naopak z jeho výpovedí vyplýva skôr záver, že ani sám nevedel, aký bol právny vzťah medzi ním a obžalovaným a na základe čoho vykonával ním popísanú činnosť pre obžalovaného. Ani ostatné vykonané dôkazy tieto skutočnosti neobjasňujú do takej miery, aby úplne odstránili akékoľvek pochybnosti o tom, že poškodený vykonával činnosť na základe platne uzavretej pracovnej zmluvy, z ktorej by mu vyplýval nárok na vyplatenie mzdy od obžalovaného.

V tejto súvislosti odvolací súd pripomína, že v konaní nebola vyvrátená skutočnosť, že poškodený mohol vykonávať činnosť pre obžalovaného aj bez platne uzavretej pracovnej zmluvy a tomuto záveru nasvedčuje aj skutočnosť, že zmluvu, ktorou disponoval poškodený, bola vyhotovená len za účelom novej kontroly v zahraničí, keďže bolo preukázané, že obžalovaný poškodeného nenahlásil ani do Sociálnej poisťovne a nevedel ho ako zamestnanca. Na túto skutočnosť upozornil poškodeného aj Inšpektorát práce Banská Bystrica (č. I. 5-6), na ktorý sa obrátil so svojím podnetom a ktorému rovnako nevedel preukázať uzavretie platného pracovného vzťahu, v dôsledku čoho sa rovnako mohol dopustiť porušenia zákona č. 82/2005 Z. z. Keďže poškodený platnou pracovnou zmluvou nedisponuje a obžalovaný jej uzavretie popiera, nie je možné bez analýzy obsahu zmluvy ustáliť, či bol medzi nimi založený platný pracovnoprávny vzťah alebo iný obdobný vzťah (v zmysle Zákonníka práce), na základe ktorého by si poškodený mohol nárokovať vyplatenie mzdy alebo odmeny za prácu. Platný pracovný vzťah nie je možné vyvodzovať len z toho, že poškodený vykonával činnosť vodiča u obžalovaného, pretože ako bolo uvedené, mohlo ísť o nelegálnu prácu bez platne uzavretej pracovnej zmluvy. Za týchto okolností potom odvolací súd konštatuje, že v danom prípade nebolo preukázané naplnenie zákonných znakov skutkovej podstaty trestného činu nevyplatenia mzdy a odstupného podľa § 214 ods. 1 Trestného zákona. Len na základe tvrdení poškodeného, ktoré si navyše odporovali, nemožno vyvodiť trestnú zodpovednosť páchatela, o to viac, ak v danom prípade bolo požiadavkou zákona písomná forma právneho úkonu, ktorého existenciu sa nepodarilo preukázať. Objektom tohto trestného činu je pritom ochrana mzdových a platových nárokov zamestnanca vyplývajúcich z pracovnoprávnych alebo obdobných vzťahov. Ochranu však nepožíva taký vzťah, ktorý bol založený v rozpore so zákonom, pretože zákonodarcu poskytuje trestnoprávnu ochranu len takým mzdovým nárokom zamestnanca, ktoré majú oporu v právnych predpisoch a vyplývajú z platne uzavretých pracovnoprávnych zmlúv. Nelegálny výkon práce zo strany zamestnanca nepožíva právnu ochranu, a to ani vtedy, ak takémuto zamestnancovi nebola následne vyplatená mzda.

Krajský súd záverom pripomína, že bolo povinnosťou poškodeného postupovať obozretne v súlade s § 415 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, ak tvrdil, že zmluvu si zabudol v aute obžalovaného a potom ju už nenašiel. Poškodený mal pritom dostatok času, aby si vyhotovil kópiu pracovnej zmluvy pre vlastné potreby. Rovnako bol povinný postupovať aj pri preverovaní existencie údajného pracovnoprávneho vzťahu, ktorého existenciu si mal preverovať od počiatku a nie až takmer dva roky po jeho vzniku.

Z takto rozvedených dôvodov odvolací súd podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Tr. por. rozsudok súdu prvého stupňa zrušil v celom rozsahu, pretože napadnutým rozsudkom (výrokom o vine) boli porušené ustanovenia Trestného zákona v § 8 a § 214 ods. 1 Trestného zákona, podľa ktorého trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v Trestnom zákone. V tomto prípade vychádzajúc z vyššie rozvedených skutočností (v pochybnostiach v prospech obvineného) neboli naplnené zákonné znaky stíhaného prečinu konaním obžalovaného, pri ktorom sa vyžaduje, aby zamestnávateľ nevyplatil svojmu zamestnancovi mzdu, na ktorú mal zamestnanec evidentne a bez rozumných pochybností nárok, čo sa v danom prípade preukázať nepodarilo. Odvolací súd sám preto o skutku zistenom súdom prvého stupňa postupom podľa § 322 ods. 3 Tr. por. rozhodol rozsudkom tak, že obžalovaného podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku spod obžaloby oslobodil, pretože nebolo preukázané, že sa stal skutok, pre ktorý je obžalovaný stíhaný.

Odvolací súd zároveň obligatórne pri oslobodení obžalovaného spod obžaloby, v súlade s § 288 ods. 3 Trestného poriadku, odkázal poškodeného s jeho nárokom na náhradu škody na civilný proces.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný ďalší riadny opravný prostriedok.